

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
техногенно-екологічної безпеки

Олександр МЕТЄЛЬОВ

30 серпня 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПРОФЕСІЙНОЇ)

для здобувачів вищої освіти,
які навчаються на 2 курсі

Розробники програми:

доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, кандидат педагогічних наук, доцент Олена ШАРОВАТОВА;

професор кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, доктор наук з державного управління, професор Юрій ДРЕВАЛЬ;

доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, кандидат військових наук, доцент Олександр МАЛЬКО;

доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, кандидат технічних наук Богдан ЦИМБАЛ;

завідувач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, кандидат технічних наук, доцент Сергій АРТЕМ'ЄВ;

начальник навчально-методичного центру, кандидат технічних наук, доцент Андрій МОРОЗОВ.

Рецензенти:

інженер з охорони праці Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради Антон КРАВЧЕНКО;

інженер з охорони праці Державної гімназії-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» Артем ТАРАН.

Програму навчальної практики (професійної) циклу вибіркової підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 263 «Цивільна безпека» за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» (для здобувачів вищої освіти, які навчаються на 2 курсі) рекомендовано кафедрою охорони праці та техногенно-екологічної безпеки (протокол № 12 від «30» серпня 2021 року).

Завідувач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки
к.т.н., доцент

Сергій АРТЕМ'ЄВ

«30» серпня 2021 року

ВСТУП

Програма навчальної практики (професійної) для здобувачів вищої освіти 2 курсу НУЦЗ України містить загальні положення щодо організації та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності «Цивільна безпека» освітнього ступеня «бакалавр» у процесі набуття, закріплення і вдосконалення одержаних теоретичних знань, формування у них професійних умінь, комунікативних навичок і відповідальності для виконання майбутніх професійних обов'язків.

Предметом навчальної практики (професійної) відповідно до вимог Наказу МНС України № 461 від 01.12.2003 року «Про затвердження положення про організацію та проведення практичної підготовки курсантів, студентів (слухачів) вищих навчальних закладів МНС України» є трансформація набутих знань здобувачів вищої освіти в уміння, необхідні для професійної діяльності; формування у них фахових компетентностей, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності; закладення основи для наступних практик, спрямованих на застосування теоретичних знань на виробництві.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна практика є одним з етапів підготовки здобувачів вищої освіти, вибірковою компонентою зазначеної освітньо-професійної програми «Охорона праці».

Практика здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення задля отримання визначених компетентностей, необхідних результатів навчання, достатнього рівня практичних знань та умінь.

I. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1.1. Метою проведення навчальної практики (професійної) є оволодіння здобувачами вищої освіти загальними положеннями, сучасними методами, формами організації складових майбутньої професійної діяльності, формування у них на основі теоретичних знань професійних умінь для прийняття самостійних рішень під час конкретної діяльності в реальних умовах, виховання відповідального ставлення до виконання професійних обов'язків.

1.2. Основними завданнями навчальної практики (професійної) є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з порядком виконання функціональних обов'язків фахівця з охорони праці;
- формування і вдосконалення у них фахових умінь;
- поглиблення зацікавленості здобувачів вищої освіти в обраній професії;
- набуття здобувачами вищої освіти навичок практичної діяльності фахівця з охорони праці;
- виховання у них розуміння необхідності постійного удосконалення знань та творчого застосування їх у практичній діяльності;
- глибоке і всебічне вивчення ділових і моральних якостей здобувачів вищої освіти для раціонального їх використання у практичній діяльності.

Відповідно до «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (Наказ Міністерства освіти України № 93 від 08.04.1993 р.) навчальна практика здобувачів вищої освіти є невід’ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців у закладах вищої освіти і проводиться на оснащених відповідним чином базах практик, а також на підприємствах, в організаціях та установах різних галузей економіки.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України зміст і послідовність практик визначається Програмами практик (для кожної практики окремо), які для майбутніх фахівців освітнього ступеня «бакалавр» розробляються кафедрою охорони праці та техногенно-екологічної безпеки (далі – ОПтаТЕБ) відповідно до освітньо-професійної програми «Охорона праці» галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності «Цивільна безпека» та робочого навчального плану.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика (професійна) здобувачів вищої освіти, які навчаються на 2 курсі за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності «Цивільна безпека» освітнього ступеня «бакалавр», відбувається на базі відповідного підрозділу НУЦЗ України - Служби охорони праці (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Вид, база та час проходження навчальної практики

№ з/п	Вид практики	База практики	Час проходження	Форма контролю
1.	Навчальна практика (професійна)	Служба охорони праці НУЦЗ України	4 семестр	Диф.залік

Відповідальність за організацію, проведення і контроль навчальної практики здобувачів вищої освіти покладається на керівництво НУЦЗ України.

Навчально-методичне забезпечення і підготовку програми навчальної практики забезпечує кафедра ОПтаТЕБ.

Організаційні питання, пов’язані із проведенням навчальної практики здобувачів вищої освіти, визначаються наказом ректора університету.

Напередодні проведення навчальної практики зі здобувачами вищої освіти 2 курсу та керівником практики від кафедри ОПтаТЕБ завідувачем кафедри ОПтаТЕБ проводиться нарада-інструктаж, на якій доводиться наказ відносно проведення навчальної практики із зазначеною категорією здобувачів вищої освіти, та цільовий інструктаж щодо організаційних питань та безпеки праці.

Керівником навчальної практики (разом із начальником служби охорони праці Університету) основна увага зосереджується на питаннях організації виконання вимог охорони праці в Університеті.

Під час проведення наради-інструктажу зі здобувачами вищої освіти увага також звертається на порядок заповнення складових щоденника навчальної

практики (професійної) (Додаток 1).

У календарному графіку проходження навчальної практики (складова щоденника) здобувач вищої освіти повинен зазначити усі завдання, які визначено програмою навчальної практики, та зробити відмітку про їх щотижневе виконання.

Робочі записи під час навчальної практики – це матеріал звіту, який формується здобувачем вищої освіти під час виконання завдань навчальної практики та після її завершення захищається перед комісією за кожним з пунктів (складова щоденника).

Сторінка щоденника **«Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці»** – це характеристика керівника навчальної практики від університету стосовно питань виконання здобувачем вищої освіти завдань навчальної практики. Вона підписується керівником навчальної практики від університету та засвідчується відповідною печаткою.

Загальне керівництво навчальною практикою здобувачів вищої освіти здійснює керівник навчальної практики, який призначається наказом ректора НУЦЗ України з числа науково-педагогічних працівників кафедри ОПтаТЕБ.

У подальшому керівником навчальної практики здійснюється більш конкретизована постановка завдань з проходження навчальної практики.

Керівник навчальної практики (професійної) від кафедри ОПтаТЕБ зобов'язаний:

- повідомити здобувачів вищої освіти про систему звітності з навчальної практики та порядок підтримання зворотного зв'язку під час її проведення;
- організувати контроль відвідування здобувачами вищої освіти бази практики, виконання ними правил внутрішнього трудового розпорядку шляхом спілкування з ними та керівником навчальної практики від Університету за наданими контактними телефонами;
- після завершення терміну проходження навчальної практики за її результатами прийняти залік у складі комісії;
- доповісти завідувачу кафедри про результати проведення навчальної практики (із зауваженнями і пропозиціями щодо її удосконалення), представити підсумкові звітні документи.

Під час проходження здобувачами вищої освіти навчальної практики (професійної) на її керівника від Університету покладається:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями організації та основними напрямками роботи служби охорони праці та функціональними обов'язками посадових осіб служби охорони праці НУЦЗ України (начальника служби з охорони праці) тощо;
- створення для здобувачів вищої освіти умов, необхідних для виконання програми навчальної практики (організація робочого місця, надання необхідних матеріалів, інформаційних джерел);
- контроль за виконанням здобувачами вищої освіти у повному обсязі заходів, відображених у програмі навчальної практики;
- щоденний облік та оцінювання роботи здобувачів вищої освіти, контроль за виконанням програми навчальної практики та ведення щоденника нав-

чальної практики;

- залучення здобувачів вищої освіти до контрольних заходів, які проводяться під час проходження ними навчальної практики (аудитів, перевірок, нарад та ін.);

- проведення індивідуально-виховної роботи зі здобувачами вищої освіти;

- аналіз роботи здобувачів вищої освіти та, за необхідності, надання їм допомоги задля успішного виконання заходів, передбачених програмою навчальної практики;

- після завершення навчальної практики надання здобувачам вищої освіти відгуку щодо підсумків їхньої діяльності під час проходження навчальної практики.

База практики в особі керівників - вони ж керівництво НУЦЗ України - несуть відповідальність за організацію, якість і результати навчальної практики здобувачів вищої освіти, які навчаються на 2 курсі за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності «Цивільна безпека» освітнього ступеня «бакалавр».

ІІІ. ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Під час проходження навчальної практики (професійної) здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- ознайомитися зі змістом програми навчальної практики і виконувати у повному обсязі визначені нею завдання;

- дотримуватись розпорядку дня, встановленого у підрозділі, та виконавчої дисципліни;

- вивчати керівні і нормативні документи, що стосуються особливостей професійної діяльності фахівця з охорони праці;

- проявляти організованість, ініціативу, дотримуватись вимог законодавчих та нормативних актів України, виявляти повагу до наставників та співробітників;

- ретельно та якісно проводити кожний із заходів, сумлінно виконувати усі службові доручення, відображати усі виконані заходи у щоденнику навчальної практики;

- особисто дотримуватись правил безпеки праці;

- представити після завершення проходження навчальної практики усі звітні документи та заповнити щоденник навчальної практики для отримання заліку;

- отримати від керівника навчальної практики від Університету характеристику стосовно виконання визначених завдань (складова щоденника) з печаткою НУЦЗ України у 2-х екземплярах (один – у щоденнику навчальної практики, другий – на окремому аркуші формату А4);

- протягом 3 діб після завершення навчальної практики представити необхідні звітні документи та скласти залік з навчальної практики.

Здобувач вищої освіти має право:

- знайомитись зі службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою навчальної практики (з дозволу керівника підрозділу);
- складати за дорученням безпосереднього керівника навчальної практики певні документи;
- користуватись лабораторними приладами, технічними та іншими засобами, наявними у підрозділі місця проходження практики, службовою та довідковою літературою, інвентарним майном (з дозволу керівника підрозділу).

IV. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика (професійна) здобувачів вищої освіти, які навчаються на 2 курсі за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності «Цивільна безпека» освітнього ступеня «бакалавр», завершується захистом у формі диференційованого заліку перед комісією, яка призначається наказом ректора. До складу комісії входять керівник практики від кафедри ОПтаТЕБ, інші науково-педагогічні працівники кафедри, визначені наказом ректора університету і, за можливості, представники бази практики (служби охорони праці Університету).

Комісія приймає диференційований залік у здобувачів вищої освіти протягом 3 днів після завершення терміну проходження навчальної практики.

Здобувач вищої освіти отримує залік з навчальної практики, виходячи з відгуку керівника підприємства, характеристики безпосереднього керівника навчальної практики та захисту звіту.

Критерії оцінювання навчальної практики (професійної) наведено у таблицях 4.1 та 4.2.

Таблиця 4.1 – Оцінювання проходження навчальної практики (за її складовими)

Складові оцінювання	Бали
1. Звітні документи з практики (звіт, щоденник, інші)	до 45
2. Захист звіту	до 25
3. Відповіді на запитання	до 30
Загальна сума балів	100
Додаткові (заохочувальні) бали	до 20

Критерії оцінювання звітних документів з проходження навчальної (ознайомчої) практики (оцінюється від 0 до 45 балів):

37-45 балів – звітні документи представлено у повному обсязі, виконані вчасно, самостійно та забезпечують повне розкриття зазначеного виду практики. Мета чітко окреслена та досягнута. Завдання виконані у повному обсязі. Узагальнення і висновки базуються на якісно опрацьованій інформаційній базі;

28-36 балів – звітні документи виконано вчасно, теоретичні узагальнення та висновки в основному правильні, мають місце несуттєві недоліки;

19-27 балів – звітні документи виконано вчасно, теоретичні узагальнення та висновки аналітичної частини в основному правильні, проте відсутній самостійний аналіз статистичних та фактичних матеріалів, обґрунтування та визначення ефективності запропонованих рішень;

10-18 балів – звітні документи в основному розкривають сутність даного виду практики, але мають місце недоліки змістовного характеру. Пропозиції обґрунтовані не переконливо та недбало оформлені;

0-9 балів – відсутня логіка у побудові структури звітних документів практики. Відсутній взаємозв'язок теми, мети, завдань та висновків за практикою. Представлений статистичний матеріал є застарілим та оформлений з помилками.

Критерії оцінювання захисту звіту навчальної (ознайомчої) практики (оцінюється від 0 до 25 балів):

21-25 балів – доповідь аргументована, проілюстрована якісно оформленими наочними матеріалами, свідчить про наявність власної думки здобувача щодо змісту практики, є логічною і повною;

16-20 балів – доповідь насичена інформацією, що відображає відповідні результати проходження практики;

11-15 балів – доповідь побудована на фактах, що відображають відповідні результати проходження практики, мають місце незначні недоліки;

6-10 балів – доповідь прочитана за текстом, здобувач вищої освіти не володіє окремими питаннями теми, мають місце суттєві недоліки за змістом практики;

0-5 балів – доповідь прочитана за текстом та не відображає зміст виконаної роботи.

Критерії оцінювання відповідей на питання під час захисту звіту з навчальної (ознайомчої) практики (оцінюється від 0 до 30 балів):

25-30 балів – усі відповіді на питання правильні, розгорнуті та добре аргументовані;

19-24 бали – відповіді на питання правильні, але не завжди повні та конкретні;

13-18 балів – не усі відповіді на питання правильні або повні;

7-12 балів – здобувач вищої освіти не володіє окремими питаннями за змістом практики, відповіді є неповними;

0-6 балів – більшість відповідей на питання невірні, здобувач вищої освіти не володіє матеріалом за змістом практики.

Критерії оцінювання додаткових (заохочувальних) балів (оцінюється від 0 до 20 балів):

11-20 балів – індивідуальні завдання виконані у повному обсязі;

1-10 балів – індивідуальні завдання виконані не у повному обсязі;

0 балів – індивідуальні завдання не виконані.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму навчальної практики без поважних причин, до повторного проходження даного виду практики протягом поточного навчального року не допускається.

Здобувач вищої освіти, який отримав негативну оцінку з навчальної прак-

тики, відраховується з НУЦЗ України. Загальні підсумки проходження даного виду практики і заходи щодо її подальшого вдосконалення обговорюється на засіданнях кафедри ОП та ТЕБ не менше одного разу протягом навчального року.

Оцінка за навчальну практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості й індивідуального плану здобувача вищої освіти за підписами членів комісії. Результати проходження навчальної практики та отримані характеристики фіксуються в особових справах здобувачів вищої освіти.

Таблиця 4.2 – Оцінювання результатів проходження навчальної практики за різними шкалами

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	F	незадовільно
0–34	FX	

V. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПРОФЕСІЙНОЇ) ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 2-ГО КУРСУ НАВЧАННЯ

№ з/п	Заходи для виконання	Звітний матеріал
1.	Ознайомитись з:	
1.1	адміністративно-виробничою структурою НУЦЗ України та його підрозділів;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.2	особливостями організації та основними напрямками роботи служби охорони праці НУЦЗ України;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.3	функціональними обов'язками посадових осіб служби охорони праці НУЦЗ України (начальника служби з охорони праці);	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.4	нормативно-правовою базою з питань безпеки праці співробітників НУЦЗ України, протипожежної безпеки, інструкціями та іншими нормативними документами, що діють у межах Університету;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.5	особливостями планування, організації, проведення інструктажів, навчання і перевірки знань з питань охорони праці працівників Університету;	Відмітка у щоденнику Дані звіту

1.6	порядком отримання дозволу на початок робіт з підвищеною небезпекою на території та у приміщеннях Університету і т.ін.;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.7	організаційно-технічними рішеннями, що забезпечують охорону праці співробітників Університету.	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.	Вивчити:	
2.1	Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці № 255 від 15.11.2004 р. «Про затвердження Типового положення про службу охорони праці»	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.2	Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці № 15 від 26.01.2005 р. «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з охорони праці та переліку робіт з підвищеною небезпекою»	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.3	Закон України «Про колективні договори і угоди» (01.07.1993 р.)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.4	Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» від 17.04.2019 р. № 337.	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.5	Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру» від 22.02.2001 р. № 270.	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.6	Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу» від 16.05.2019 р. № 659.	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.	Взяти участь у:	
3.1	роботі служби охорони праці НУЦЗ України з перевірки стану та ведення відповідної документації з питань охорони праці у підрозділах Університету;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.2	розробці інженерно-технічних заходів щодо підвищення стану охорони праці та протипожежної безпеки в Університеті;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.3	проведенні навчання з питань охорони праці та пожежної безпеки з працівниками Університету;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.4	розробці проектів наказів щодо забезпечення протипожежного режиму в Університеті;	Відмітка у щоденнику Дані звіту

3.5	роботі з видачі дозволу (оформлення наряда-допуску) на проведення небезпечних та вогневих робіт;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.6	засіданнях та нарадах служби охорони праці з поточних питань;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.7	проведенні Дня охорони праці в університеті.	Відмітка у щоденнику Дані звіту
4.	Практично виконати:	
4.1	Під керівництвом начальника служби охорони праці провести вступний інструктаж з особами, які приймаються на роботу до Університету;	Відмітка у щоденнику Дані звіту
4.2	Провести фрагмент заняття за однією з тем програми навчання працівників з питань охорони праці.	Відмітка у щоденнику Дані звіту

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПРОФЕСІЙНОЇ)

здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет _ техногенно-екологічної безпеки

Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 263 «Цивільна безпека»

Освітньо-професійна програма «Охорона праці»

2 курс, група _____

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув до установи (підприємства, організації) _____
(назва установи)

Печатка
установи (підприємства, організації) «___» _____ 202__ року
(дата прибуття)

(підпис) _____
(посада, Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

Вибув з установи (підприємства, організації)

Печатка
установи (підприємства, організації) «___» _____ 202__ року
(дата вибуття)

(підпис) _____
(посада, Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

Календарний графік проходження навчальної практики

№ з/п	Назви заходів	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8

Керівники навчальної практики:
 від Національного університету
 цивільного захисту України _____
(підпис) (Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

від установи (підприємства, організації) _____
(підпис) (Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Відгуки осіб, які перевіряли проходження навчальної практики

Висновок керівника навчальної практики від Національного університету цивільного захисту України про проходження практики

Дата складання заліку « ____ » _____ 202__ року

Оцінка:

за національною шкалою _____ (словами)

кількість балів _____ (цифрама і словама)

за шкалою ECTS _____ (за шкалою)

Керівник навчальної практики
від Національного університету цивільного захисту України

_____ (підпис)

_____ (Власне ім'я та ПРИЗВИЩЕ)